

PSIXOLOGIK XIZMAT FAOLIYATIDA PSIXODIAGNOSTIKA VA PSIXOKORREKSIYA

<https://doi.org/10.5281/zenodo.19125320>

Baqoyeva Zarina Rayimovna

Toshkent davlat tibbiyot universiteti,

O'zbek va xorijiy tillar, pedagogika kafedrası o'qituvchisi

zbakaeva69@gmail.com

Tel: +99833 619-56-96

Annotatsiya

Psixologik xizmat faoliyatida psixodiagnostika va psixokorreksiya shaxsning ruhiy holatini aniqlash, psixologik muammolarni oldindan aniqlash va ularni bartaraf etish jarayonida asosiy vositalar hisoblanadi. Psixodiagnostika shaxsning kognitiv, emotsional va xulq-atvor xususiyatlarini turli testlar, intervyular va kuzatuvlar orqali aniqlash imkonini beradi, psixokorreksiya esa ushbu natijalarga asoslanib, shaxsning stressga chidamliligini oshirish, ijtimoiy moslashuvini yaxshilash va ruhiy barqarorligini mustahkamlashga yo'naltiriladi. Maqolada psixodiagnostika va psixokorreksiyaning nazariy asoslari, metodologiyasi va psixologik xizmatdagi amaliy ahamiyati tahlil qilinadi, shuningdek, ularning samaradorligini oshirish imkoniyatlari muhokama qilinadi.

Kalit so'zlar

Psixodiagnostika, psixokorreksiya, psixologik xizmat, ruhiy holat, stressni boshqarish, shaxs rivoji, emotsional barqarorlik, xulq-atvorni moslashtirish.

Kirish

Psixologik xizmatlar insonning ruhiy va psixologik salomatligini saqlash, ijtimoiy moslashuvini oshirish va shaxsiy o'sish imkoniyatlarini yaratishda muhim ahamiyatga ega. Psixodiagnostika va psixokorreksiya psixologik xizmatning ikki ajralmas komponenti bo'lib, ular bir-birini to'ldiradi: psixodiagnostika yordamida shaxsning ruhiy holati, stress darajasi va xulq-atvor xususiyatlari aniqlanadi, psixokorreksiya esa aniqlangan muammolarni bartaraf etish va ruhiy barqarorlikni ta'minlashga xizmat qiladi. Zamonaviy psixologik xizmatlarda psixodiagnostika testlar, projektiv metodlar, kognitiv va emotsional baholash vositalari orqali amalga oshiriladi. Shu bilan birga, psixokorreksiya mashg'ulotlari individual yoki guruh shaklida olib borilib, shaxsning ruhiy resurslarini faollashtirish, stressni kamaytirish va xulq-atvorni optimallashtirishga yo'naltiriladi. Psixodiagnostika va psixokorreksiya bir-birini to'ldiruvchi jarayon sifatida psixologik xizmatning

samaradorligini oshirish, shaxsning ijtimoiy va ruhiy moslashuvini yaxshilash hamda uning shaxsiy rivojlanishini rag'batlantirishda muhim vosita hisoblanadi. Shu sababli, ushbu jarayonlarni psixologik xizmat faoliyatida integratsiyalashgan holda qo'llash dolzarbdir.

Materiallar va metodlar

Ushbu tadqiqot psixologik xizmat faoliyatida psixodiagnostika va psixokorreksiya jarayonlarining nazariy va amaliy asoslarini o'rganishga qaratilgan. Tadqiqot materiali sifatida shaxsning ruhiy holati, stress darajasi, xulq-atvor va emotsional barqarorligini aniqlashga qaratilgan psixodiagnostik testlar, intervyular va amaliy mashg'ulotlar natijalari xizmat qilgan. Tadqiqot metodologiyasida quyidagi yondashuvlar qo'llanildi: Analitik metod – psixologiya fanidagi nazariy adabiyotlar, ilmiy maqolalar, monografiyalar va psixodiagnostik vositalar tahlil qilindi. Empirik metod – psixologik xizmat markazlarida individual va guruh mashg'ulotlarida shaxslarning ruhiy holati va stressga javobi kuzatildi. Psixodiagnostik metodlar – shaxsiyatni baholash testlari (Maslow, Beck Depression Inventory, Big Five Personality Traits, projektiv testlar), shuningdek, kognitiv va emotsional indikatorlar orqali individual diagnostika amalga oshirildi. Psixokorrektiv metodlar – individual va guruh terapiya mashg'ulotlari, kognitiv-xulqiy treninglar, stressni boshqarish texnikalari, relaksatsiya va emotsional intellektni rivojlantirish mashqlari qo'llanildi. Shuningdek, kombinatsiyalangan metodologiya tatbiq etildi: psixodiagnostika natijalari asosida shaxsga individual psixokorreksiya dasturlari ishlab chiqildi va ularning samaradorligi monitoring qilindi. Tadqiqot davomida ijtimoiy, psixologik va pedagogik kontekst hisobga olindi, bu esa psixologik xizmat samaradorligini yanada oshirishga imkon berdi.

Natijalar

Psixodiagnostika orqali shaxsning ruhiy holati, emotsional barqarorligi, stressga chidamliligi va xulq-atvor xususiyatlarini aniqlash yuqori aniqlik bilan amalga oshiriladi. Psixokorreksiya mashg'ulotlari natijasida ishtirokchilarda stressni kamaytirish, ruhiy barqarorlikni oshirish, emotsional intellektni rivojlantirish va xulq-atvorni optimallashtirish sezilarli darajada kuzatildi. Individual psixokorreksiya dasturlari guruh mashg'ulotlariga nisbatan samaraliroq bo'lib, psixodiagnostika natijalariga moslashtirilgan yondashuv shaxsning ruhiy salomatligini yaxshilashda yuqori natija berdi. Mashg'ulotlar davomida shaxslar o'zini anglash, muammolarni konstruktiv tarzda hal qilish, stressli vaziyatlarda moslashish va ijtimoiy aloqalarni yaxshilash ko'nikmalarini rivojlantirdi. Psixodiagnostika va psixokorreksiya jarayonlarini integratsiyalashgan holda olib borish psixologik xizmat samaradorligini sezilarli darajada oshiradi va shaxsning

psixologik resurslarini faollashtiradi. Umuman olganda, tadqiqot psixodiagnostika va psixokorreksiya jarayonlarining bir-birini to'ldiruvchi xarakterga ega ekanligini, shuningdek, individual yondashuv va nazariy metodlarni amaliyotga integratsiyalashgan holda qo'llash natijalarni maksimal darajada yaxshilashini tasdiqladi.

Muhokama

Tadqiqot natijalari psixologik xizmat faoliyatida psixodiagnostika va psixokorreksiya jarayonlarining o'zaro uzviy bog'liqligini yana bir bor tasdiqlaydi. Psixodiagnostika shaxsning psixologik holatini chuqur va tizimli tahlil qilish imkonini beruvchi muhim ilmiy-amaliy vosita bo'lib, u orqali insonning kognitiv jarayonlari, emotsional barqarorligi, motivatsion omillari hamda xulq-atvor strategiyalari aniqlanadi. Mazkur diagnostik jarayon nafaqat mavjud psixologik muammolarni aniqlashga, balki ularning kelib chiqish sabablari va rivojlanish mexanizmlarini tushunishga ham xizmat qiladi. Psixokorreksiya esa psixodiagnostika orqali aniqlangan muammolarni bartaraf etish yoki ularni minimallashtirishga qaratilgan tizimli psixologik ta'sir jarayoni hisoblanadi. Tadqiqot jarayonida qo'llanilgan psixokorrektiv metodlar shuni ko'rsatdiki, shaxsning ruhiy barqarorligini mustahkamlash, stressga chidamliligini oshirish hamda ijtimoiy muhitga moslashuv darajasini yaxshilashda kompleks yondashuv alohida ahamiyat kasb etadi. Ayniqsa, kognitiv-xulqiy treninglar, relaksatsiya texnikalari va emotsional intellektni rivojlantirishga qaratilgan mashg'ulotlar shaxsning ichki psixologik resurslarini faollashtirishda samarali vosita bo'lib xizmat qilishi aniqlandi. Shuningdek, tadqiqot natijalari psixokorreksiya samaradorligi ko'p jihatdan psixodiagnostika jarayonining aniqligi va chuqurligiga bog'liqligini ko'rsatdi. Agar diagnostika jarayoni yetarlicha puxta olib borilsa, psixokorreksiya dasturlari ham shaxsning individual xususiyatlariga mos ravishda ishlab chiqilishi mumkin. Bu esa psixologik xizmat samaradorligini oshirib, shaxsning psixologik muammolarini hal etishda yanada barqaror natijalarga erishish imkonini yaratadi. Zamonaviy psixologik xizmat tizimida psixodiagnostika va psixokorreksiyaning integratsiyalashgan holda qo'llanilishi shaxs rivojlanishini qo'llab-quvvatlash, ijtimoiy moslashuvni yaxshilash va psixologik salomatlikni mustahkamlashda muhim omil sifatida qaraladi. Shu sababli psixologik xizmat mutaxassislari ushbu ikki jarayonni bir-biridan ajratmasdan, kompleks yondashuv asosida tashkil etishlari zarur.

Xulosa

Psixologik xizmat faoliyatida psixodiagnostika va psixokorreksiya shaxsning psixologik salomatligini ta'minlash va uning shaxsiy rivojlanishini qo'llab-quvvatlashda muhim ilmiy-amaliy ahamiyatga ega. Psixodiagnostika orqali

shaxsning ruhiy holati, emotsional muvozanati va xulq-atvor xususiyatlari aniqlansa, psixokorreksiya ushbu diagnostik ma'lumotlar asosida aniqlangan muammolarni bartaraf etish hamda shaxsning psixologik resurslarini rivojlantirishga xizmat qiladi. O'tkazilgan tahlillar shuni ko'rsatdiki, psixodiagnostika va psixokorreksiya jarayonlarini integratsiyalashgan holda tashkil etish psixologik xizmat samaradorligini sezilarli darajada oshiradi. Individual yondashuvga asoslangan psixokorrektiv dasturlar shaxsning stressga chidamliligini kuchaytirish, emotsional barqarorligini mustahkamlash va ijtimoiy moslashuv darajasini yaxshilashda muhim natijalar beradi. Shu bilan birga, psixologik xizmat tizimida zamonaviy diagnostik metodlar, interaktiv treninglar va innovatsion psixokorrektiv texnologiyalarni qo'llash shaxsning psixologik rivojlanishini ta'minlashda muhim ahamiyat kasb etadi. Kelgusida ushbu sohada olib boriladigan ilmiy tadqiqotlar psixodiagnostika va psixokorreksiya metodlarining yanada takomillashishiga hamda psixologik xizmat samaradorligini oshirishga xizmat qilishi kutiladi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI:

1. Karimova V.M. Psixologiya. – Toshkent: O'zbekiston faylasuflari milliy jamiyati nashriyoti, 2012.
2. G'oziev E.G'. Umumiy psixologiya. – Toshkent: O'zbekiston Milliy universiteti nashriyoti, 2014.
3. Baratov Sh.R. Psixologik xizmat asoslari. – Toshkent: Fan va texnologiya, 2016.
4. Yo'ldoshev S.A. Pedagogik psixologiya va psixodiagnostika. – Toshkent: Tafakkur nashriyoti, 2018.
5. Shoumarov G'.B. Amaliy psixologiya va psixokorreksiya metodlari. – Toshkent: Universitet nashriyoti, 2015.
6. Corey G. Theory and Practice of Counseling and Psychotherapy. – Boston: Cengage Learning, 2017.
7. Kaplan R.M., Saccuzzo D.P. Psychological Testing: Principles, Applications, and Issues. – Boston: Cengage Learning, 2018.
8. Kazdin A.E. Research Design in Clinical Psychology. – Boston: Pearson Education, 2016.
9. Groth-Marnat G., Wright A. Handbook of Psychological Assessment. – Hoboken: Wiley, 2016.
10. Weiner I.B., Greene R.L. Handbook of Personality Assessment. – New York: Wiley, 2017.